

Jacques Le Goff, *Negustorii și bancherii în evul mediu*, Editura Meridiane, București, 1944, 143 p..

Istoricul francez Jacques Le Goff numește lucrarea o "schiță" cu ambiții limitate. De proporții reduse, ea urmărește conturarea unei imagini cât mai obiective asupra problematicii adoptate. De aceea s-a exclus ceea ce era mai puțin cert, ceea ce se sprijină pe prea puține documente și lucrări.

Cadrul geografic este Europa creștină, iar în atenția cercetării este negustorul creștin - în schimb, s-a ținut seama de diversitatea în spațiu și de evoluția în timp.

Evitarea tratării a două personaje, negustorul bizantin și negustorul musulman, argumentează autorul, "a implicat evitarea vorbirii despre oameni prea puțini cunoscuți, despre personaje ce au aparținut unor civilizații diferite, poate chiar vrăjmașe" (p.5.). Dar și în cadrul restrâns al Europei creștine se realizează o selecție printre negustori. Au fost lăsați deoparte negustorii cu amănuntul, cămătarii care practicau o dobândă mare pe termen scurt, ambulanzii. Dificultatea istoricului de a surprinde printri ei figuri individuale deosebite, puținătatea documentelor personale, a textelor cu privire la ei, au fost motivele acestei selecții.

Jacques Le Goff nu a încercat, așa cum poate am fi înclinați să credem citind titlul cărții, un istoric al negustorului și bancherului în evul mediu, ci o prezentare de sinteză a rolului capital pe care aceștia l-au deținut. Cine este acest negustor sau bancher? Ce a realizat acest negustor cu bogăția și puterea sa în afara sferei economice? Care este locul în cadrul orașului său, al statului său și civilizației sale? - sunt câteva întrebări la care autorul caută răspuns în această lucrare. Conținutul lucrării este structurat pe cinci capitole, fiecare fiind compus din mai multe subcapitole.

Primul capitol este intitulat "Activitatea profesională" (p.11-46) și cuprinde ca subtitluri: "Revoluția comercială", "Negustorul itinerant", "Negustorul sedentar", "Progresul metodelor în secolele al XIV-lea și al XV-lea". În acest capitol negustorul bancher este prezentat mai întâi în spațiul închis al biroului său, apoi în spațiul mai larg al pieței, adică în activitatea sa profesională.

În cel de-al doilea capitol, "Rolul social și politic" (p.47-77), se urmăresc pe de o parte, stadiile evolutive ale clasei negustorești în secolele al XIV-lea și al XV-lea în dobândirea de ranguri sociale și raporturile negustorului-bancher cu clasele populare urbane și cu țărani (subcapitolul "Rolul social al marilor negustori"); pe de altă parte, se are în vedere dobândirea puterii politice în orașe și rolul politic pe lângă prinți și suverani (subcapitolul "Aspecte ale dominației politice exercitate de burghezia negustorească").

Cel de-al treilea capitol, "Atitudine religioasă și morală" (p.78-109), pune negustorul față în față cu biserica (subcapitolele "Biserica împotriva negustorilor: teoria", "Biserica și negustorii: practica", "Evoluția atitudinii Bisericii față de negustori") și cu conștiința sa, căci, ca om al evului mediu, al unei societăți îmbibate total de duhul și practicile religioase, negustorul este și un creștin (subcapitolele "Mentalitatea negustorului", "Religia negustorului").

Ultimul capitol, "Rolul cultural" (p.110-138) este motivat de autor: "aparitia unei noi origini și a unei noi reprezentări a realității nu se explică decât în funcție de progresele tehnice, economice, intelectuale ale marii burghezii" (p.132).

Ca subcapitole acesta cuprinde: "Negustorii și procesul de laicizare a culturii", "Mecenatul negustoresc", "Cultura burgheză", "Negustorii și civilizația urbană".

Lucrarea de față oferă publicului cititor elementele necesare pentru o perspectivă asupra civilizației medievale ce nu-și poate releva adevărata valoare decât numai dacă este privită și în raport cu rolul definit de negustori și bancheri în viața socială, politică și culturală a evului mediu.